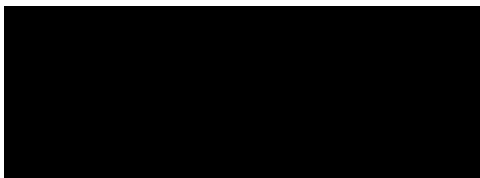

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Sørøst-Norge
v/klagenemnden
Postboks 4
3199 Borre

Bergen, 03.04.2024
Deres ref.: 51929
Vår ref.: 24/01756

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 137/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Sørøst-Norge (heretter USN) i sak 22/21556 som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.08.2023, der vedtak fattet av underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.08.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/01767 (137/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 19.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 22.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved USN ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted] representert ved advokat Kristoffer Dalvang ved forrige gangs behandling. Klageren fikk [redacted] opptak til studieprogrammet [redacted] deltid ved USN. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av en firetimers kontinuasjonseksamen i emnet [redacted] høsten 2022. Eksamen er hele vurderingsgrunnlaget i emnet. Studentene må ha godkjent et arbeidskrav i form av mappeinnlevering for å kunne fremstille seg til eksamen.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget at klagerens besvarelse (kandidat [redacted]) hadde tekstlikhet mot fire eksamensbesvarelser innlevert av fire medstudenter fra samme kull som klageren. Tre av medstudentene hadde sammen med klageren våren 2021 levert en gruppebesvarelse/mappeinnlevering, mens den siste medstudenten (kandidat [redacted]) ikke var en del av gruppebesvarelsen. Tekstgjenkjenningsprogrammet Ouriginal viste først en tekstlikhet på 88 prosent, men etter at klagenemnda ved USN hadde fattet vedtak i saken kom det frem at sensor i forkant av eksamen hadde informert studentene om at de kunne gjenbruke tekst fra mappeinnleveringen uten å oppgi dette i besvarelsen. Det ble derfor foretatt ny plagiatskontroll, hvor tekstlikhet mot besvarelsene innlevert av medstudentene som var på gruppe med klageren våren 2021 var trukket fra. Den nye Ouriginal-rapporten viste da 48 prosent tekstlikhet mot kandidat [redacted] sin besvarelse. Det er tekstlikhet mot denne besvarelsen som er grunnlaget for saken for Felles klagenemnd.

I udatert notat innrapporterte sensor mistanken om fusk hvor det ble opplyst at klagerens besvarelse inneholdt direkte kopiert tekst, uten tilstrekkelig kildehenvisninger. Sensor mente det var en mulighet for at klageren hadde benyttet samme gruppearbeid som forfatterne av de fire plagierte eksamensbesvarelsene, men presiserte at det ikke var henvist til gruppearbeidet slik at teksten ser ut til å være hentet fra de fire eksamensbesvarelsene. Sensor opplyste at klagerens besvarelse var feil på oppgave 2 og 3, da svarene var rettet mot spørsmålene fra eksamensoppgaven våren 2022, som gjaldt et annet tema enn kontinuasjonseksamen. Klageren hadde i litteraturlisten også gjengitt de samme kildene som kildebesvarelsene innlevert våren 2022. Klagerens kildehenvisninger var ikke i henhold til APA-standard.

I brev 02.11.2022 ble klageren informert om mistanken om fusk og invitert til samtale med USN. Klageren ble samtidig orientert om videre saksgang og sine rettigheter.

Klageren møtte til samtale med USN 07.11.2022. Av møtereferatet fremkommer at sensor opplyser at hun ble mistenksom da teksten i klagerens besvarelse flere steder refererte til «vi» og ikke «jeg», til tross for at det ikke var en gruppeeksamensoppgave. Klageren forklarte at [redacted] ikke hadde til hensikt å fuske. [redacted] hadde sett på tidligere innleverte besvarelser på internett, men ikke vært i kontakt med forfatterne av besvarelsene. [redacted] hadde dårlig tid til å forberede seg på grunn av helseproblemer. [redacted] fikk også dårlig tid mot slutten av eksamen og følte at [redacted] bare måtte levere noe. Klageren ble i møtet orientert om videre saksgang og sine rettigheter.

I e-post 14.11.2022 kommenterte klageren møtereferatet. Klageren skrev at [redacted] fikk utdelt eksamensoppgaven kun fire dager før eksamen, mens resten av kandidatene fikk den to uker

før. Videre opplyste klageren at [REDACTED] har brukt et innlevert gruppearbeid fra våren 2021 under eksamen. De fire andre kandidatene som klageren jobbet sammen med må også ha brukt gruppearbeidet i sine eksamensbesvarelser. Studentene fikk beskjed om at gruppearbeid kunne brukes under eksamen, og at det ble avdekket tekstlikhet mellom kandidatene derfor ikke var rart. Klageren erkjente at [REDACTED] burde omskrevet teksten fra arbeidskravet bedre, og beklaget for at [REDACTED] ikke rakk det.

I e-post 30.11.2022 kommenterte sensor klagerens tilbakemelding. Sensor opprettholdt sin tidligere vurdering. Hun presiserte at studenter gjerne måtte bruke dokumenter som var delt i gruppe som underlag til eksamen. Klagerens besvarelse hadde imidlertid tekstlikhet mot fire medstudenters tidligere innleverte besvarelser. Klageren jobbet i gruppe med tre av medstudentene omkring obligatorisk arbeid, men ikke med kandidat [REDACTED]

I notat 01.12.2022 oversendte seksjon for eksamen saken til sekretariatet for klagenemnda ved USN. De vurderte at klageren hadde fusket forsettlig, og viste til omfanget og arten at tekstlikheten, at klageren var en mastergradsstudent, og at klageren kjente til regelverket. Klageren ble orientert om oversendelsen til sekretariatet i brev datert samme dag.

Saken ble oversendt fra USN til klagenemnda ved USN i saksfremlegg 02.12.2022. USN vurderte at klageren hadde fusket forsettlig. I vurderingen ble det lagt vekt på sensors vurdering, hvor omfanget av tekstlikhet mot de fire besvarelsene fremgikk. USN foreslo annullering og utestenging i to semestre. De fant ikke at det forelå noen formildende omstendigheter for reaksjonsfastsettelsen.

Klagerens tidligere advokat innga 16.12.2022 et partsinnlegg. Det ble bestridt at det forelå plagiat mot andres arbeid, og at klageren hadde fusket forsettlig. Tekstlikheten skyldes at klageren og medstudentene hadde brukt samme fellesdokument utarbeidet i forbindelse med gruppearbeidet som kilde. Klagerens oppfatning var at fellesdokumentet kunne benyttes uten at [REDACTED] trengte å oppgi dette som referanse. I tillegg ble det anført at utestengelse vil ramme klageren urimelig hardt ved å forsinke studiet og at det vil få negative konsekvenser for medstudenten som klageren har startet å skrive masteroppgave sammen med.

Underinstansen behandlet saken i møte 16.12.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig. De sluttet seg til USN sin vurdering i saksfremlegg 02.12.2022. I vurderingen ble Ouriginal-rapporten og sensors vurderinger vektlagt. De hadde ikke grunnlag for å vurdere hvorvidt klageren hadde benyttet tekst fra eget tidligere gruppearbeid, da klageren ikke har fremlagt dokumentasjon på dette. De presiserte imidlertid at også bruk av eget arbeid skal oppgis som kilde. De viste til at klageren ikke hadde forsøkt å fremheve at deler av teksten ikke var utarbeidet under eksamen. Videre vurderte de at regelverket om fusk var gjort kjent for studentene, og viste til at studentene ved bekreftelse av utdanningsplanen også hadde bekreftet å ha satt seg inn i regelverket. Underinstansen fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2023.

I brev 09.01.2023 påklaget klagerens tidligere advokat vedtaket, hvor tidligere forklaringer og anførsler ble opprettholdt. Advokaten bestred at klageren hadde plagiert andres arbeid og at [REDACTED] hadde opptrådt forsettlig. Videre ble det anført at det talte for en mildere reaksjon at klageren hadde henvist til kilder i sin besvarelse.

I e-post 16.01.2023 fra seksjon for eksamen fremgår det at side 6-9 og 12-16 i klagerens besvarelse er hentet direkte fra gruppebesvarelsen som klageren leverte sammen med tre av

medstudentene våren 2021. Videre følger det av e-post 19.01.2023 at det ble hentet ut en ny Ouriginal-rapport. Den nye Ouriginal-rapporten viste 48 prosent mot kandidat [REDACTED] sin besvarelse.

I e-post 31.03.2023 bekreftet sensor at kandidat [REDACTED] ikke var en del av arbeidsgruppen sammen med klageren våren 2021, samt at riktig tekstlikhet er 48 prosent ettersom at studentene ikke trengte å henvise til gruppebesvarelsen innlevert våren 2021.

I saksfremlegg 02.02.2023 vurderte USN saken på nytt i lys av de nye opplysningene om at det kun var tekstlikhet mot kandidat [REDACTED] sin besvarelse som var relevant. De vurderte at klageren forsettlig hadde plagiert [REDACTED] sin besvarelse uten å oppgi denne som kilde. De viste til det store omfanget av tekstlikhet med denne kilden.

Underinstansen vurderte klagen 13.02.2023. De presiserte at de hadde vurdert klagen og de nye saksopplysningene, og at de fant at klageren forsettlig hadde plagiert kandidat [REDACTED] sin besvarelse. De viste til at 48 prosent var et stort omfang av tekstlikhet, og mente at klageren var klar over at [REDACTED] plagierte andres arbeid uten å oppgi det som kilde. De fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved USN § 8-8 andre ledd hva som skal anses som fusk:

§ 8-8.Fusk

...

c. plagiering:

- presentere andres arbeid som sitt eget uten tilstrekkelig kildehenvisning
 - presentere eget, tidligere arbeid som nytt arbeid uten å oppgi kilde
 - manglende markering av sitat
 - parafrasering ved å benytte seg av andres materiale, men selv bearbeide materialet i noen grad uten å oppgi kilde
- ...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt avgjørende vekt på tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og besvarelsen til kandidat [REDAKTERT] jf. Ouriginal-rapporten, sensors vurderinger og USN sine vurderinger. Nemnda viser til at tekstligheten mot kildebesvarelsen er omfattende og gjennomgående i klagerens besvarelse. Store deler av teksten fremstår som direkte avskrift eller lik tekst med mindre språklige omformuleringer, uten at det er henvist til kilden. Nemnda viser til at alle treffene i Ouriginal-rapporten er på mellom 99 og 100 prosent tekstlighet. Etter nemndas vurdering fremstår klagerens besvarelse derfor mer selvstendig enn den faktisk er.

Nemnda har merket seg anførselen om at klageren ikke har plagiert andres arbeid, og at tekstligheten skyldes bruk av samme fellesdokument utarbeidet i forbindelse med et gruppearbeid. Nemnda fester ikke lit til klagerens forklaring på dette punkt, og viser til arten og omfanget av tekstlighet 1. Nemnda vurderer at tekstligheten mellom klagerens besvarelse og besvarelsen til kandidat [REDAKTERT] ikke kan forklares ved bruk av samme fellesdokument.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamen ved USN § 8-8 andre ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av eksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om tekstligheten mellom klagerens besvarelse og kandidat [REDAKTERT] sin besvarelse innlevert våren 2022. For nemnda fremstår tekstlighet av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektivt holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert og benyttet andres arbeid uten å referere til denne som kilde.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Rettsvillfarelse

Det ble anført at klageren trodde at [REDACTED] ikke måtte henvise til fellesdokumentet som var en del av det tidligere innleverte arbeidskravet. Felles klagenemnd finner det ikke nødvendig å ta stilling til om klageren var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende kildehenvisning til fellesdokumentet, og viser til at saken for nemnda kun gjelder tekstlikhet mot kandidat [REDACTED] sin besvarelse.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av kontinuasjonseksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Underinstansen har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Nemnda har merket seg anførselen om at utestengelse vil ramme klageren urimelig hardt ved å forsinke studiet og at det vil få negative konsekvenser for medstudenten som klageren har startet å skrive masteroppgave sammen med. Når det gjelder konsekvensene for klageren er de en påregnelig følge av fuskehandlingen, og kan ikke tillegges vekt. Hva gjelder konsekvenser for medstudenten, er dette et ansvar som ligger til institusjonen å ivareta. Felles klagenemnd kan derfor ikke se at de nevnte forhold kan vektlegges som formildende omstendigheter ved reaksjonsfastsettelsen.

Nemnda kan heller ikke se at det foreligger andre formildende omstendigheter av betydning for reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og ved klageinstansen – er på til sammen 10,5 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas i overkant av syv måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at

Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved USN.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 30.08.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Amina-Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 30.08.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved USN i sak 22/21556, om annullering og utestengelse i to semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 05.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.